

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/144/144/97

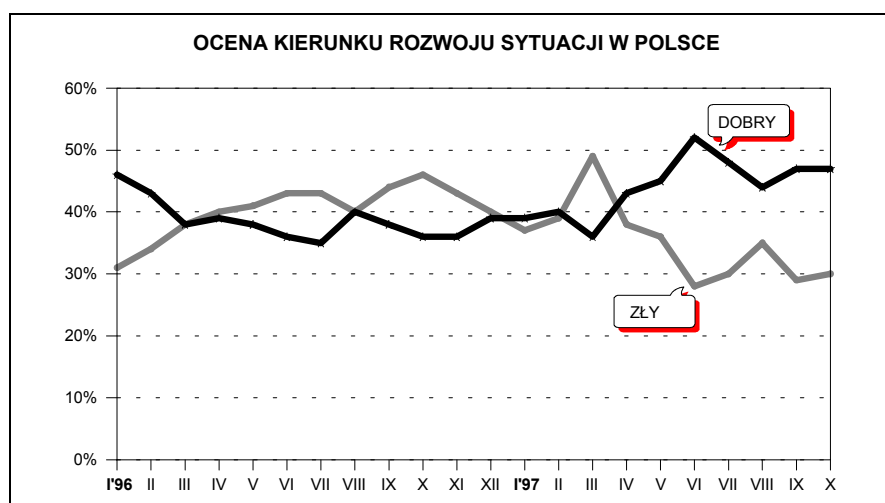
NASTROJE SPOŁECZNE MIESIĄC PO WYBORACH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Miesiąc po wyborach nastroje społeczne ustabilizowały się na poziomie notowań z ostatniej dekady września. Blisko połowa Polaków (47%) optymistycznie ocenia kierunek rozwoju sytuacji w kraju, ale prawie co trzeci (30%) wyraża sceptycyzm. Najwięcej optymistów odnotowaliśmy wśród badanych deklarujących prawicowe poglądy polityczne oraz w elektoratach AWS i Unii Wolności.

- Od września nie zmieniły się oceny sytuacji politycznej, gospodarczej, sytuacji w zakładach pracy i sytuacji życiowej ankietowanych. Pogorszyły się natomiast oceny odnoszące się do warunków materialnych gospodarstw domowych (6-punktowy spadek notowań pozytywnych). Tym samym po raz pierwszy od marca '97 oceny negatywne (28%) przeważają nad pozytywnymi (22%).
- Stabilne pozostały przewidywania dotyczące rozwoju ogólnej sytuacji w kraju. Największa część badanych (48%) nie oczekuje w tym względzie żadnych zmian, a wśród pozostałych optymiści (25%) znacząco przeważają nad pesymistami (16%). Nie zmieniły się też prognozy odnoszące się do gospodarki kraju, sytuacji w zakładach pracy oraz sytuacji życiowej ankietowanych.
- Odnotowaliśmy natomiast zmiany w przewidywaniu rozwoju sytuacji politycznej. Zwiększył się (o 8 punktów) odsetek tych, którzy sądzą, że w najbliższym czasie sytuacja ta się nie zmieni, przy jednoczesnym spadku (po 3 punkty) zarówno optymistów, jak i pesymistów.

Wyniki październikowego sondażu¹ wskazują na ustabilizowanie się nastrojów społecznych na poziomie notowań z ostatniej dekady września (tydzień po wyborach). W okresie między tymi dwoma pomiarami powstała nowa koalicja AWS-UW i ukonstytuował się rząd. W tym czasie nie podjęto znaczących decyzji politycznych ani gospodarczych, co prawdopodobnie sprawiło, iż nie odnotowaliśmy zmian ani w ocenie sytuacji bieżącej, ani w prognozach dotyczących najbliższej przyszłości.

OCENY

Oceny rozwoju ogólnej sytuacji w kraju pozostały stabilne. Tak samo jak we wrześniu blisko połowa Polaków (47%) ocenia, że sytuacja w kraju zmierza w dobrym kierunku, ale jednocześnie niemal co trzeci ankietowany (30%) jest przeciwnego zdania. Nadal ponad jedna piąta respondentów (22%) nie ma wyrobionej opinii w tej sprawie. Można więc powiedzieć, że sam wynik wyborów spowodował odnotowany w poprzednim sondażu minimalny (3-punktowy) wzrost optymizmu oraz nieco większy spadek pesymizmu (o 6 punktów procentowych) w ocenie sytuacji w kraju, a w październiku - w okresie formowania się gabinetu Jerzego Buzka - nastąpiła stabilizacja tych opinii.

---

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (89), zrealizowany w dniach 23-28 października na 1168-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski.

Tabela 1

w procentach

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju idzie w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	'96			'97									
W dobrym	36	36	39	39	40	36	43	45	52	48	44	47	47
W złym	46	43	40	37	39	49	38	36	28	30	35	29	30
Trudno powiedzieć	18	21	21	24	21	15	19	19	20	22	21	24	22

Optymizm w ocenie rozwoju sytuacji w kraju jest tym większy, im wyższe wykształcenie i lepsza kondycja finansowa ankietowanych². Największymi optymistami w ocenie rozwoju wydarzeń są uczniowie i studenci (71%) oraz przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (69%). Z większą niż inni nadzieją patrzą w przyszłość mieszkańcy dużych i wielkich miast.

Ogólnie można stwierdzić, że w większości wyróżnionych grup społeczno-zawodowych i demograficznych dominuje optymizm. Jednak wśród rolników, bezrobotnych i rencistów oraz osób najuboższych i osiągających najniższe dochody przeważają oceny krytyczne. Najwyraźniej ocena sytuacji w kraju silnie warunkowana jest przez postrzeganie własnego położenia społecznego. Na uwagę zasługuje jednak fakt, że w porównaniu z notowaniami sprzed wyborów parlamentarnych w tych grupach społecznych odnotowaliśmy niewielki wzrost optymizmu w ocenie rozwoju wydarzeń w Polsce³.

Opinie o kierunku rozwoju sytuacji w kraju są związane przede wszystkim z deklarowaną orientacją polityczną i sympatiami partyjnymi ankietowanych⁴. Największymi optymistami są badani o poglądach prawicowych (62%), chociaż trzeba podkreślić, że także połowa (49%) respondentów utożsamiających się z lewicą jest zdania, że sytuacja w kraju zmierza w dobrym kierunku. Osoby reprezentujące opcję centrową w największym stopniu przyjęły postawę „wyczekiwania na rozwój wydarzeń”, co wyraża się wysokim odsetkiem odpowiedzi „trudno powiedzieć” (26%).

² Zob. tabele aneksowe.

³ Por. komunikat CBOS „Nastroje społeczne przed wyborami”, wrzesień '97.

⁴ Współczynnik V Cramera dla związku między sympatiami partyjnymi i opinią dotyczącą oceny rozwoju sytuacji w kraju wynosi .19717.

Największymi optymistami w ocenie rozwoju sytuacji w kraju są, co zrozumiale, wyborcy Unii Wolności. W ciągu ostatniego miesiąca, na który przypadają negocjacje związane z formowaniem nowego gabinetu rządowego, w elektoracie tej partii wyraźnie wzrósł poziom optymizmu, podobnie jak w elektoracie drugiego z ugrupowań tworzących koalicję rządową. W tym samym czasie nastąpiła polaryzacja ocen wśród wyborców PSL oraz wzrost krytycyzmu i niepewności wśród sympatyków SLD.

Tabela 2

w procentach

Elektoraty*	Ocena rozwoju sytuacji w kraju					
	dobra		zła		Trudno powiedzieć	
	IX '97	X '97	IX '97	X '97	IX '97	X '97
AWS	52	60	26	21	22	19
PSL	33	42	44	43	24	15
SLD	58	43	24	31	18	26
UW	68	76	17	13	15	11

*Uwzględniono tylko te partie (ugrupowania partyjne), których zwolennicy w obydwu porównywanych sondażach stanowili wielkości umożliwiające analizę statystyczną.

W ciągu ostatniego miesiąca w zasadzie nie zmieniła się ocena sytuacji politycznej w Polsce. Odnotowane zmiany nie są istotne statystycznie, ale te minimalne fluktuacje sprawiły, że oceny pozytywne i negatywne w tej sprawie zrównoważyły się - wyraża je co piąty badany. Dominuje przekonanie, że obecna sytuacja polityczna jest „ani dobra, ani zła”.

Tabela 3

w procentach

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	'96			'97									
- dobra	12	12	13	15	12	11	12	15	20	19	13	17	19
- ani dobra, ani zła	46	41	43	40	44	41	43	44	42	42	42	48	43
- zła	30	31	33	32	31	36	32	30	22	23	31	20	20
Trudno powiedzieć	12	15	11	13	13	12	13	11	16	16	14	15	18

Wprawdzie bez względu na deklarowaną opcję polityczną największa część ankietowanych jest zdania, że sytuacja polityczna w Polsce jest „ani dobra, ani zła”, jednak osoby o poglądach prawicowych dwukrotnie częściej niż lewicowcy oceniają ją pozytywnie

(odpowiednio: 32% i 15%). Noty krytyczne wystawia jej co piąty ankietowany o poglądach prawicowych (19%) i ponad jedna czwarta (28%) sympatyków lewicy. Ogólnie można powiedzieć, że jakkolwiek wśród badanych o różnych poglądach politycznych i wśród zwolenników wszystkich partii mających swoje przedstawicielstwo w parlamencie najczęstsze są oceny „ani dobra, ani zła” (od 41% do 51%), to najkorzystniej oceniają obecne życie polityczne w kraju osoby zorientowane prawicowo (najwięcej ocen pozytywnych i najmniej negatywnych) oraz elektoraty partii tworzących koalicję rządzącą: AWS i UW (odpowiednio: 28% i 43% ocen pozytywnych)⁵.

Stabilna okazała się ocena obecnej sytuacji gospodarczej. W tej sprawie opinie krytyczne (28%) przeważają nad pozytywnymi (24%), chociaż przewaga ta jest niewielka. Już od kilku miesięcy dominującą grupę stanowią badani, którzy uważają, że sytuacja gospodarcza Polski jest „ani dobra, ani zła”.

Tabela 4

w procentach

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	'96			'97									
- dobra	16	17	20	18	19	17	17	20	23	25	21	24	24
- ani dobra, ani zła	38	41	42	39	42	38	40	40	40	38	40	40	41
- zła	40	32	31	35	32	39	37	32	29	30	32	29	28
Trudno powiedzieć	6	10	7	9	7	6	7	8	8	7	7	7	7

Nie zmieniły się oceny sytuacji w zakładach pracy, wyraźnie związane z pozycją społeczną i materialną ankietowanych. Są one tym lepsze, im badani są lepiej wykształceni, mają wyższe dochody i lepiej oceniają własną kondycję finansową. Jest dość zrozumiałe, że miejsce pracy ocenia się przez zasobność własnego portfela, którego zawartość zależy od kondycji pracodawcy. W tym kontekście na uwagę zasługują opinie rolników o sytuacji własnych gospodarstw rolnych: niemal połowa (48%) z nich ocenia ją negatywnie, a tylko 9% - pozytywnie. Takiej dysproporcji ocen nie odnotowaliśmy w żadnej innej grupie zawodowej. Oceny kondycji własnych gospodarstw znajdują wyraz także w opiniach o warunkach życia

⁵ Zależność między oceną sytuacji politycznej a sympatiami partyjnymi określa współczynnik V Cramera = .20992.

rolników. Tylko co dziesiąty (10%) z nich jest zadowolony ze swojej sytuacji życiowej i jest to najniższy wskaźnik wśród wszystkich pracujących przedstawicieli grup społeczno-zawodowych.

Tabela 5 w procentach

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskaźniki respondentów według terminów badań												
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	'96			'97									
N=	613	577	585	551	580	613	641	616	559	610	1212	610	620
- dobra	36	35	38	37	43	37	38	37	39	41	42	41	42
- ani dobra, ani zła	28	23	30	31	27	28	29	28	31	31	29	30	27
- zła	34	39	30	29	29	33	32	33	27	25	26	27	29
Trudno powiedzieć	2	3	2	3	1	2	2	2	3	3	3	2	1

Stabilne pozostały też oceny własnej sytuacji życiowej. Połowa Polaków (52%) uważa, że im samym i ich rodzinom żyje się średnio („ani dobrze, ani źle”). Pozytywne oceny warunków życia (27%) przeważają nad negatywnymi (21%) i sytuacja ta nie zmienia się od trzech miesięcy.

Tabela 6 w procentach

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskaźniki respondentów według terminów badań												
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	'96			'97									
N=	22	22	23	23	26	26	30	28	27	32	27	28	27
- dobrze	22	22	23	23	26	26	30	28	27	32	27	28	27
- ani dobrze, ani źle	57	56	56	52	53	53	52	53	55	51	55	53	52
- źle	21	22	20	24	21	20	18	19	17	16	18	19	21
Trudno powiedzieć	0	0	1	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0

Stabilnym ocenom sytuacji życiowej towarzyszy pogorszenie ocen warunków materialnych badanych i ich rodzin. Wyraża się to spadkiem odsetka ocen pozytywnych (o 6 punktów), przy stabilnym poziomie - negatywnych. Tym samym - inaczej niż w kilku ostatnich miesiącach, kiedy to odsetki zadowolonych ze swoich warunków materialnych były wyższe lub równe odsetkom niezadowolonych - obecnie oceny negatywne (28%) przeważają nad pozytywnymi (22%).

Tabela 7

w procentach

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	'96			'97									
- dobre	19	20	28	23	24	24	28	27	24	28	26	28	22
- ani dobre, ani złe	47	47	47	47	50	49	45	47	50	49	51	45	50
- złe	34	33	25	30	27	27	27	26	25	23	23	27	28

Podobnie jak miesiąc temu, również i tym razem zestaw wskaźników osobistej sytuacji badanych uzupełniliśmy pytaniem dotyczącym postrzegania ogólnej sytuacji życiowej z perspektywy ostatnich czterech lat, czyli okresu rządów koalicji SLD-PSL.

Z porównania odpowiedzi uzyskanych przed miesiącem i obecnie można wnosić, że odnotowane niewielkie pogorszenie ocen obecnej sytuacji materialnej nie pozostaje bez wpływu na opinie o zmianach w dłuższej perspektywie czasowej. Miesiąc temu zbliżone odsetki badanych deklarowały poprawę i pogorszenie sytuacji życiowej (odpowiednio: 34% i 35%). Obecnie poczucie pogorszenia warunków życiowych deklaruje więcej osób (39%) niż ich poprawę (31%). Można stąd wnosić, że ocena przeszłości w tej dziedzinie związana jest z nastrojami społecznymi w określonym momencie.

Tabela 8

w procentach

Czy w porównaniu z sytuacją sprzed mniej więcej czterech lat obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania według terminów badań	
	IX '97	X '97
- znacznie lepiej niż przed 4 lata	6	6
- nieco lepiej	28	25
- tak samo jak 4 lata temu	29	29
- nieco gorzej	23	27
- znacznie gorzej niż przed 4 lata	12	12
Trudno powiedzieć	2	1

Jeśli porównamy tylko skrajne oceny zmian sytuacji życiowej („znacznie lepiej” i „znacznie gorzej”), to okazuje się, że poprawę w największym stopniu odczuwają ankietowani dobrze wykształceni, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz prywatni przedsiębiorcy, a zatem ci, którzy w każdych warunkach najlepiej sobie radzą i mają

największe poczucie osobistego bezpieczeństwa materialnego. Osoby najsłabsze ekonomicznie (robotnicy niewykwalifikowani, bezrobotni, najniżej zarabiający i najubożsi) najczęściej mówią o pogorszeniu sytuacji życiowej w czasie rządów koalicji SLD-PSL.

PROGNOZY

Na okres między wyborami a realizacją omawianego sondażu przypada formowanie rządu i negocjacje w sprawie kandydatów na najwyższe stanowiska rządowe. Nie zapadały w tym czasie żadne ważne decyzje polityczne ani gospodarcze. Nic więc dziwnego, że nie odnotowaliśmy zmian w prognozach dotyczących rozwoju sytuacji w Polsce. Podobnie jak miesiąc temu, największa grupa badanych nie oczekuje żadnych zasadniczych zmian, a optymiści (25%) przeważają nad pesymistami (16%).

Tabela 9 w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	'96			'97									
Poprawi się	20	19	20	24	24	19	20	22	28	16	23	26	25
Nie zmieni się	49	53	48	45	48	50	52	54	51	40	48	46	48
Pogorszy się	22	18	20	20	17	21	17	13	9	32	15	16	16
Trudno powiedzieć	9	10	12	11	11	10	11	11	12	12	14	13	11

Największy optymizm w prognozowaniu rozwoju wydarzeń w Polsce przejawiają wyborcy AWS, a następnie Unii Wolności. W elektoratach SLD i PSL pesymizm przeważa nad optymizmem.

Tabela 10 w procentach

Elektoraty	Prognoza zmiany sytuacji ogólnej w kraju w ciągu najbliższego roku			
	poprawa	bez zmian	pogorszenie	Trudno powiedzieć
AWS	47	35	6	12
PSL	12	42	30	16
SLD	12	55	26	7
UW	29	58	8	5

Nie zmieniły się także przewidywania Polaków dotyczące sytuacji gospodarczej i w zakładach pracy. Podobnie jak miesiąc temu największe grupy ankietowanych nie przewidują zmian w tych dziedzinach, a wśród pozostałych przeważają oczekiwania poprawy.

Tabela 11 w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	'96			'97									
- poprawi się	24	26	25	27	27	24	28	26	31	23	27	29	30
- nie zmieni się	48	46	49	43	47	48	48	52	45	36	43	41	44
- pogorszy się	16	12	13	13	13	14	11	8	8	26	14	13	12
Trudno powiedzieć	12	15	13	17	13	14	13	14	16	15	17	17	15

Tabela 12 w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	N=	Wskazania respondentów według terminów badań												
		X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
		'96			'97									
		616	575	585	557	579	615	644	616	558	616	1223	611	623
- poprawi się		22	24	22	28	30	24	27	23	23	22	26	27	25
- pozostanie bez zmian		52	44	51	44	43	49	50	52	48	53	49	48	51
- pogorszy się		17	19	15	12	17	17	16	17	15	13	12	13	14
Trudno powiedzieć		9	13	11	16	11	10	7	9	13	12	13	13	11

Stabilne pozostały także prognozy dotyczące sytuacji życiowej ankietowanych i ich rodzin. Tak jak przed miesiącem, optymiści (23%) w tym względzie przeważają nad pesymistami (14%), a najwięcej badanych nie spodziewa się w ciągu najbliższego roku żadnych zmian w swojej sytuacji życiowej.

Tabela 13 w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	'96			'97									
- lepiej	18	19	20	26	23	21	22	22	22	22	22	25	23
- tak samo	49	51	52	40	48	50	51	51	48	48	52	42	45
- gorzej	18	17	17	15	16	16	15	15	14	15	12	13	14
Trudno powiedzieć	15	13	11	19	13	13	13	12	15	15	14	19	19

W prognozowaniu rozwoju sytuacji politycznej w ciągu najbliższego roku odnotowaliśmy wzrost odsetka (o 8 punktów) badanych nie przewidujących zmian oraz spadek (po 3 punkty) zarówno optymistów, jak i pesymistów.

Tabela 14

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	'96			'97									
- poprawi się	16	19	18	21	20	20	23	20	23	22	20	28	25
- nie zmieni się	52	48	49	45	48	48	47	51	47	42	46	35	43
- pogorszy się	16	13	16	13	14	13	12	11	8	12	11	16	13
Trudno powiedzieć	16	20	16	21	18	19	19	18	22	24	23	21	19

O tym, że najbliższy rok przyniesie poprawę sytuacji politycznej, przekonanych jest 41% ankietowanych o poglądach prawicowych i zbliżone wielkością odsetki sympatyków AWS (43%) i Unii Wolności (38%). Największy sceptycyzm w tej sprawie wykazują wyborcy SLD, z których 28% przewiduje pogorszenie sytuacji politycznej w najbliższym czasie⁶.

Miesiąc po wyborach można mówić o stabilizacji nastrojów społecznych. Od końca września nie zarejestrowaliśmy zmian w ocenie kierunku rozwoju ogólnej sytuacji w kraju, a także w opiniach o sytuacji politycznej i gospodarczej. Nie zmieniły się też oceny sytuacji w zakładach pracy i warunków życia ankietowanych. Odnotowaliśmy natomiast pogorszenie opinii o sytuacji materialnej gospodarstw domowych (spadek odsetka ocen pozytywnych o 6 punktów).

⁶ Zależność między prognozowaniem zmian sytuacji politycznej a sympatiami partyjnymi określa współczynnik V Cramera = .21181.

Nie odnotowaliśmy zmian w prognozach Polaków dotyczących rozwoju różnych sfer życia społecznego (ogólnej sytuacji w kraju, sytuacji gospodarczej, w zakładach pracy oraz sytuacji życiowej badanych). W niewielkim stopniu zmieniły się jedynie przewidywania odnoszące się do rozwoju sytuacji politycznej w ciągu najbliższego roku. W porównaniu z notowaniami sprzed miesiąca przybyło (o 8 punktów) tych, którzy sądzą, że w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce pozostanie bez zmian.

Warto zaznaczyć, że na „społecznej mapie” nastrojów odnotowanych wśród grup aktywnych zawodowo największym pesymizmem wyróżniają się rolnicy. Są oni największymi sceptykami w ocenie kierunku rozwoju sytuacji w kraju, wielokrotnie częściej też wyrażają opinie krytyczne niż pozytywne o sytuacji politycznej, gospodarczej, a zwłaszcza o sytuacji własnych zakładów pracy. Wyróżniają się też negatywnymi ocenami własnych warunków życia, a blisko połowa z nich (48%) ma poczucie pogorszenia się w ciągu ostatnich czterech lat ich sytuacji życiowej.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju idzie w dobrym czy też w złym kierunku?

	(%)			
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	47	30	22	1168
Płeć				
Meżczyźni	52	27	21	553
Kobiety	43	34	23	615
Wiek				
do 24 lat	49	33	19	162
25-34	52	26	22	207
35-44	46	34	20	269
45-54	44	31	25	186
55-64	51	25	24	162
65 lat i więcej	42	33	26	182
Miejsce zamieszkania				
Wieś	39	41	20	434
Miasto do 20 tys.	50	26	24	141
od 21 do 100 tys.	48	24	28	241
101-500 tys.	56	24	20	225
501 tys. i więcej mieszk.	56	21	23	127
Region				
Północny	50	32	17	145
Zachodni	50	33	18	128
Środkowozachodni	49	24	27	170
Środkowy	46	35	19	203
Wschodni	38	38	23	140
Południowo-wschodni	41	30	29	182
Południowo-zachodni	54	23	23	201
Wykształcenie				
Podstawowe	38	38	24	366
Zasadnicze zawodowe	40	35	24	325
Średnie	57	22	21	390
Wyższe	69	17	14	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	69	13	18	55
Prac. umysł. niż. szczebla	58	24	18	124
Pracownicy fiz. - umysł.	53	29	18	81
Robotnicy wykwalifikowani	48	30	21	137
Robotnicy niewykwalifik.	36	36	28	63
Rolnicy	33	43	24	67
Prywatni przedsiębiorcy	53	28	20	63
Bierni zawodowo				
Renciści	33	37	30	131
Emeryci	48	27	25	218
Uczniowie i studenci	71	16	13	60
Bezrobotni	38	42	20	99
Gospodynie domowe i inni	38	35	27	71
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	56	28	17	118
Sektor państwowy	43	26	31	137
Sektor prywatny	55	26	19	282
Spółdzielczość	57	43	0	17
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	33	48	19	192
201 - 325	42	31	27	206
326 - 449	46	32	22	198
450 - 599	51	29	21	175
Powyżej 599 zł	67	16	17	217
Ocena własnych war. mater.				
Złe	32	46	22	327
Średnie	47	27	27	580
Dobre	68	19	14	261
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	48	23	29	70
Raz w tygodniu	49	29	22	563
Kilka razy w miesiącu	50	28	22	173
Kilka razy w roku	40	36	24	260
W ogóle nie uczestniczy	52	35	13	102
Poglądy polityczne				
Lewica	49	33	17	206
Centrum	44	30	26	280
Prawica	62	22	16	368
Trudno powiedzieć	31	39	29	313

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce?
Czy jest ona:

	(%)				
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	43	20	18	1168
Płeć					
Mężczyźni	24	41	21	14	553
Kobiety	14	45	18	22	615
Wiek					
do 24 lat	21	48	16	15	162
25-34	20	41	25	13	207
35-44	20	45	22	13	269
45-54	16	50	21	13	186
55-64	18	46	15	21	162
65 lat i więcej	19	29	17	35	182
Miejsce zamieszkania					
Wieś	15	41	22	23	434
Miasto do 20 tys.	20	41	18	20	141
od 21 do 100 tys.	21	46	21	12	241
101-500 tys.	23	46	15	16	225
501 tys. i więcej mieszk.	21	45	21	13	127
Region					
Północny	30	42	17	11	145
Zachodni	19	44	19	18	128
Środkowozachodni	14	41	23	21	170
Środkowy	18	39	23	21	203
Wschodni	11	42	24	24	140
Południowo-wschodni	20	45	20	15	182
Południowo-zachodni	22	50	13	16	201
Wykształcenie					
Podstawowe	12	41	16	31	366
Zasadnicze zawodowe	15	45	23	16	325
Średnie	25	46	20	9	390
Wyższe	37	37	19	7	87
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	33	41	19	7	55
Prac. umysł. niż. szczebla	26	47	17	11	124
Pracownicy fiz. - umysł.	19	55	10	15	81
Robotnicy wykwalifikowani	20	44	27	9	137
Robotnicy niewykwalifik.	16	43	28	13	63
Rolnicy	7	44	32	18	67
Prywatni przedsiębiorcy	19	40	26	15	63
Bierni zawodowo					
Renciści	12	38	19	32	131
Emeryci	21	37	16	26	218
Uczniowie i studenci	30	40	15	15	60
Bezrobotni	13	55	20	12	99
Gospodynie domowe i inni	15	44	15	26	71
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	16	54	21	9	118
Sektor państwowy	23	40	26	11	137
Sektor prywatny	23	46	19	12	282
Spółdzielczość	21	44	29	6	17
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	18	42	25	15	192
201 - 325	12	49	19	21	206
326 - 449	15	42	21	23	198
450 - 599	24	44	19	14	175
Powyżej 599 zł	29	45	17	8	217
Ocena własnych war. mater.					
Złe	16	41	24	19	327
Średnie	17	45	18	20	580
Dobre	28	43	17	11	261
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	17	37	20	26	70
Raz w tygodniu	22	46	18	15	563
Kilka razy w miesiącu	16	41	18	25	173
Kilka razy w roku	17	43	24	16	260
W ogóle nie uczestniczy	15	40	22	23	102
Poglądy polityczne					
Lewica	15	48	28	9	206
Centrum	16	51	22	11	280
Prawica	32	41	19	8	368
Trudno powiedzieć	9	36	13	42	313

Tabela 3. Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:

	(%)			
	złe	ani dobre, ani złe	dobre	Liczba osób
Ogółem	28	50	22	1168
Płeć				
Meżczyźni	25	53	21	553
Kobiety	30	46	23	615
Wiek				
do 24 lat	23	47	29	162
25-34	27	43	30	207
35-44	29	49	22	269
45-54	28	52	20	186
55-64	31	51	18	162
65 lat i więcej	29	57	15	182
Miejsce zamieszkania				
Wieś	34	52	13	434
Miasto do 20 tys.	30	49	21	141
od 21 do 100 tys.	24	50	26	241
101-500 tys.	21	48	31	225
501 tys. i więcej mieszk.	23	45	33	127
Region				
Północny	28	54	19	145
Zachodni	33	43	24	128
Środkowozachodni	25	48	26	170
Środkowy	26	53	21	203
Wschodni	37	50	13	140
Południowo-wschodni	31	45	24	182
Południowo-zachodni	20	53	27	201
Wykształcenie				
Podstawowe	38	48	14	366
Zasadnicze zawodowe	29	54	17	325
Średnie	22	48	30	390
Wyższe	8	47	45	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	6	36	58	55
Prac. umysł. niż. szczebla	16	49	35	124
Pracownicy fiz. - umysł.	12	59	30	81
Robotnicy wykwalifikowani	26	58	17	137
Robotnicy niewykwalifik.	39	42	19	63
Rolnicy	32	60	9	67
Prywatni przedsiębiorcy	16	39	45	63
Bierni zawodowo				
Renciści	40	52	8	131
Emeryci	26	57	16	218
Uczniowie i studenci	25	42	32	60
Bezrobotni	53	35	11	99
Gospodynie domowe i inni	36	41	23	71
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	18	52	30	118
Sektor państwowy	18	59	23	137
Sektor prywatny	19	45	36	282
Spółdzielczość	33	26	40	17
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	57	38	5	192
201 - 325	40	48	13	206
326 - 449	27	59	14	198
450 - 599	15	64	21	175
Powyżej 599 zł	9	37	54	217
Ocena własnych war. mater.				
Złe	100	0	0	327
Średnie	0	100	0	580
Dobre	0	0	100	261
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	44	46	10	70
Raz w tygodniu	25	51	23	563
Kilka razy w miesiącu	25	54	22	173
Kilka razy w roku	30	48	22	260
W ogóle nie uczestniczy	31	39	30	102
Poglądy polityczne				
Lewica	22	49	28	206
Centrum	23	55	22	280
Prawica	28	47	25	368
Trudno powiedzieć	35	48	16	313

Tabela 4. Czy w porównaniu z sytuacją sprzed mniej więcej czterech lat obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się: 1 - znacznie lepiej niż przed 4 lata; 2 - nieco lepiej; 3 - tak samo jak przed 4 lata; 4 - nieco gorzej; 5 - znacznie gorzej niż przed 4 lata

(%)

	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	25	29	27	12	1	1167
Płeć							
Mężczyźni	7	26	31	24	10	1	552
Kobiety	6	25	26	29	13	2	615
Wiek							
do 24 lat	6	31	31	19	9	4	162
25-34	12	33	19	20	12	3	207
35-44	7	23	24	31	14	0	268
45-54	6	19	28	32	14	1	186
55-64	3	21	36	29	10	1	162
65 lat i więcej	2	24	36	27	9	2	182
Miejsce zamieszkania							
Wieś	3	25	27	30	13	2	433
Miasto do 20 tys.	6	20	31	24	19	0	141
od 21 do 100 tys.	7	25	31	29	8	1	241
101-500 tys.	10	28	32	20	9	2	225
501 tys.i więcej mieszk.	13	29	22	25	10	2	127
Region							
Północny	8	25	27	24	16	1	145
Zachodni	9	21	24	25	20	1	128
Środkowozachodni	4	28	31	26	9	2	170
Środkowy	10	28	21	25	15	1	202
Wschodni	2	25	23	36	9	5	140
Południowo-wschodni	2	24	36	27	10	1	182
Południowo-zachodni	10	25	35	24	6	1	201
Wykształcenie							
Podstawowe	2	22	33	28	13	2	366
Zasadnicze zawodowe	6	24	29	26	13	1	324
Średnie	8	29	24	28	10	1	390
Wyższe	16	30	30	18	6	1	87
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier.,inteligencja	18	36	26	18	2	0	55
Prac.umysł.niż.szczebła	12	37	20	22	8	0	124
Pracownicy fiz.- umysł.	9	29	31	22	6	4	81
Robotnicy wykwalifikowani	10	27	26	24	13	1	137
Robotnicy niewykwalifik.	7	21	31	19	20	2	63
Rolnicy	1	26	19	38	10	6	67
Prywatni przedsiębiorcy	15	29	20	26	10	0	63
Bierni zawodowo							
Renciści	2	15	30	34	17	2	131
Emeryci	3	23	36	29	9	0	218
Uczniowie i studenci	8	30	39	12	9	3	60
Bezrobotni	1	13	27	35	20	3	98
Gospodynie domowe i inni	2	28	28	28	13	1	71
Pracujący poza rolnictwem							
Sfera budżetowa	7	29	31	25	9	0	118
Sektor państwowy	5	32	29	27	7	1	137
Sektor prywatny	15	29	23	19	13	1	282
Spółdzielczość	9	34	11	31	8	6	17
Dochody na jedną osobę							
Poniżej 200 zł	2	18	23	35	21	1	191
201 - 325	3	25	27	30	15	1	206
326 - 449	4	28	27	29	10	2	198
450 - 599	5	25	38	24	8	1	175
Powyżej 599 zł	15	28	31	21	3	1	217
Ocena własnych war. mater.							
Złe	2	11	22	40	25	0	326
Średnie	3	28	33	25	8	3	580
Dobre	20	37	28	13	2	1	261
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	5	14	31	33	16	0	70
Raz w tygodniu	6	27	31	26	9	1	562
Kilka razy w miesiącu	5	19	28	32	12	4	173
Kilka razy w roku	8	28	25	23	14	1	260
W ogóle nie uczestniczy	9	26	21	24	18	2	102
Poglądy polityczne							
Lewica	7	31	23	25	12	3	206
Centrum	7	25	28	30	9	1	280
Prawica	8	25	31	26	9	1	368
Trudno powiedzieć	3	23	31	24	17	2	312

Tabela 5. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:

	poprawi się	pozostanie bez zmian	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	25	42	13	19	1167
Płeć					
Mężczyźni	25	49	13	14	553
Kobiety	26	37	13	24	614
Wiek					
do 24 lat	24	54	8	14	162
25-34	24	51	12	12	207
35-44	23	46	16	14	269
45-54	23	44	16	17	186
55-64	33	32	13	23	162
65 lat i więcej	25	24	11	40	181
Miejsce zamieszkania					
Wieś	19	45	10	26	433
Miasto do 20 tys.	24	42	12	21	141
od 21 do 100 tys.	26	45	16	12	241
101-500 tys.	32	39	12	16	225
501 tys. i więcej mieszk.	30	34	19	16	127
Region					
Północny	32	44	8	16	143
Zachodni	25	49	12	13	128
Środkowozachodni	26	40	11	23	170
Środkowy	28	31	18	23	203
Wschodni	16	42	17	26	140
Południowo-wschodni	22	49	12	17	182
Południowo-zachodni	26	45	12	17	201
Wykształcenie					
Podstawowe	22	34	11	33	366
Zasadnicze zawodowe	21	49	12	18	325
Średnie	28	46	15	11	389
Wyższe	36	38	19	7	87
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	33	45	16	6	55
Prac. umysł. niż. szczebla	34	37	16	12	124
Pracownicy fiz. - umysł.	24	47	15	14	81
Robotnicy wykwalifikowani	23	59	11	8	137
Robotnicy niewykwalifik.	21	47	19	13	63
Rolnicy	18	45	12	26	67
Prywatni przedsiębiorcy	25	41	20	14	63
Bierni zawodowo					
Renciści	19	36	9	36	131
Emeryci	31	29	12	28	217
Uczniowie i studenci	27	51	10	12	60
Bezrobotni	18	49	14	19	99
Gospodynie domowe i inni	21	44	10	26	71
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	32	42	16	10	118
Sektor państwowy	29	44	16	11	137
Sektor prywatny	24	49	16	11	282
Spółdzielczość	18	52	10	19	17
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	21	48	9	21	192
201 - 325	22	45	14	18	206
326 - 449	21	41	11	28	198
450 - 599	34	40	11	14	174
Powyżej 599 zł	28	43	20	9	217
Ocena własnych war. mater.					
Złe	20	46	14	21	327
Średnie	25	42	12	22	579
Dobre	32	39	15	13	261
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	36	26	11	26	70
Raz w tygodniu	27	45	10	17	563
Kilka razy w miesiącu	26	38	10	26	173
Kilka razy w roku	19	44	18	18	258
W ogóle nie uczestniczy	21	40	21	18	102
Poglądy polityczne					
Lewica	16	44	29	11	206
Centrum	24	47	14	16	278
Prawica	41	41	8	9	368
Trudno powiedzieć	13	39	8	40	313